

TAALCULTUUR

LEONIE CORNIPS

Geheimlimburgs?

Mijn jonge taalkundige collega aan de Universiteit Maastricht is van huis uit Duitstalig en heeft zich in een jaar tijd het Nederlands via intensieve cursussen eigen gemaakt.

Zij maakt, in tegenstelling tot vele van huis uit Nederlandstalige studenten, geen spelfouten en zondigt ook niet tegen het kofschip. Het voltooid deelwoord in 'Ze is verhuisd' spelt ze correct met een *d*, waar velen een *t* spellen. Ook haar luistervaardigheid en gesproken Nederlands zijn meer dan vloeiend. Alleen in haar uitspraak is nog een ietsepietsie Duits te horen.

Ze bekende me laatst heel verdrietig dat ze in Maastricht opgehouden is met Nederlands te gebruiken omdat iedereen haar onmiddellijk in het Engels aanspreekt bij het horen van dat vleugje Duits. Zij is niet de enige die hierover klaagt. Veel mensen die graag Nederlands willen leren, merken op dat zij niet de gelegenheid krijgen om het te oefenen. Zodra maar iets van een buitenlands maar dan wel Europees accent merkbaar is, switchen van huis uit Nederlandstaligen naar het Engels.

Nederlands leren spreken is moeilijk omdat het bijna een geheimtaal is waar je als buitenstaander geen toegang toe krijgt. 'Nederlanders spreken Engels met je in plaats van Nederlands', roepen ze. Gek genoeg staat dat in schrill contrast met de mening in Nederland dat mensen van buiten zo snel mogelijk Nederlands moeten leren.

Bij haar verhaal moest ik denken aan de zoveelste e-mail aan mijn adres die naar mijn mening een urgent probleem in Limburg verwoordt. Een mevrouw schrijft: 'Graag zou ik willen weten of u weet of er een mogelijkheid is Limburgs te leren, van cd's of anderszins, tijdens het autorijden? Ik begrijp dat u deze taal bestudeert, en omdat ik sinds vier jaar in Limburg werk en Limburg erg lang is, en dus veel autorijden betekent, stel ik deze vraag. Welk dialect kan me niet zo heel veel schelen, het mooist zou zijn van ergens in Midden-Limburg, maar ik kom overal. Ik heb het bij twee heemkundige

verenigingen gevraagd, maar daar kennen ze geen *tools* om zo met Limburgs aan de slag te gaan. Het zou mooi zijn als u wel mogelijkheden kent.'

Ik heb haar en vele anderen die mij dezelfde vraag stellen, moeten schrijven dat die mogelijkheden er (nog) niet zijn.

Hoe komt het dat er zo veel cursussen zijn die het schrijven van de diverse dialecten in Limburg beogen, maar niet het spreken ervan?

Het is duidelijk dat je pas kunt leren schrijven als je het dialect ook op een of andere manier kunt spreken.

Natuurlijk, schrijven van een dialect is zeker belangrijk. Het idee bestaat dat codificeringsinstrumenten als woordenboeken, spellingsregels en grammatica's de status van een dialect zoals van iedere taal verhogen.

Toch is de mondelinge doorgifte van een dialect nog belangrijker dan het schrijven ervan. Anders verwordt het Limburgs van nu tot het dode Latijn in de toekomst. Het dialect valt volgens bepaalde normen te schrijven en te onderwijzen, maar het is nergens te beluisteren.

Vaak krijg ik van mensen te horen dat een dialect in Limburg niet te leren is omdat het spreken ervan zo genuanceerd en moeilijk zou zijn.

Mijn jonge collega in Amsterdam die het Maastrichts wil leren, heeft zich in geen tijd het Koreaans eigen gemaakt voor een eerder onderzoek. Het Koreaans is dan wel geen toontaal, maar toch... Als we zoiets moeilijks als Chinees (wel degelijk een toontaal) en Russisch kunnen leren, waarom zou dat voor een dialect in Limburg niet mogelijk zijn?

Ik stel maar even een vraag. Het zal toch niet zo zijn dat het gesproken Limburgs, net als het Nederlands, iets voor 'onder ons' is, een geheimtaal bijna, waar je anderen niet in toelaat?

l.cornips@mgl.nl

Leonie Cornips, bijzonder hoogleraar Taalcultuur in Limburg aan de UM, over de relatie tussen gesproken talen en dialecten in Limburg en de daaraan ontleende identiteit.

